
Poročilo o delu Inštituta za novejšo zgodovino 1994

Pozornemu bralcu poročila o opravljenem delu našega inštituta v letu 1994 se bo verjetno porodila misel o razvojnem paradoksu in bo razumljiva: medtem ko so se zaradi realnega zmanjševanja finančnih sredstev razmere za raziskovalno delo na inštitutu resnično zaskrbljujoče poslabšale, so bili delovni dosežki tako veliki kot še nikoli v vsej naši 35-letni zgodovini. To je seveda rezultat leta akumuliranega znanja in zbiranja arhivskega in drugega gradiva. Če se možnosti za delo ne bodo bistveno izboljšale, pa bo že zelo hitro prišlo do hudih motenj v raziskovalnem delu. Rezultati dela 18 raziskovalcev, dveh delavk v knjižnici in dveh v upravi inštituta so, prepričana sem, brez vsake samohvale, resnično pomembni: izšlo je kar 11 samostojnih publikacij (monografij, komentiranih izdaj virov, učbenik), izdali smo dve številki inštitutove revije *Prispevki za novejšo zgodovino*, objavili 75 znanstvenih razprav, napisali 38 gesel za Enciklopedijo Slovenije, v tisk smo oddali še nekaj samostojnih monografij in znanstvenih razprav, udeležili smo se 14 znanstvenih posvetov in tam predstavili 31 referatov, koreferatov ali diskusij, se vključili v sistem računalniške vzajemne katalogizacije COBISS, če naštejemo samo najvidnejše dosežke. Na drugi strani pa so finančna sredstva, izračunana po metodologiji našega glavnega financerja Ministrstva za znanost in tehnologijo, pokrivala približno 70 % vseh potreb. Polno zaposleni raziskovalci na inštitutu so imeli v projektih plačanih najmanj 582 in največ 1310 ur od možnih 1700; velika večina ima okoli 900 ur. Tako z vsemi sredstvi za projekte, t. i. pas, INDOK, tisk pokrijemo le še izdatke za bruto bruto plače ter najnujnejše materialne stroške.

---

1. Raziskovalni projekti

Temeljno raziskovalno delo je potekalo v okviru sedmih raziskovalnih projektov. V njih je v letu 1994 sodelovalo 18 polno zaposlenih raziskovalcev inštituta ter 35 zunanjih sodelavcev. O delnih rezultatih raziskovalnega dela v okviru projektov poročam samo za zunanje sodelavce, za inštitutove raziskovalce pa so navedeni po posameznih drugih poglavjih in v bibliografiji, ki je sestavni del tega poročila.

1.1. Meščanstvo na Slovenskem od konca 18. stoletja do 1918

Odgovorna nosilka: dr. Jasna Fischer

V realizaciji tega projekta je sodelovalo 7 raziskovalcev ter dva mlada raziskovalca. Dva raziskovalca sta bila polno zaposlena na inštitutu, vendar eden

le do 1. novembra 1994, ko je inštitut zapustil. Pet je bilo pogodbenih zunanjih sodelavcev iz oddelka za zgodovino Filozofske fakultete in Pedagoške fakultete v Mariboru, dva pa sta upokojenca. Izvajanje programa je potekalo po zastavljenem načrtu. Ponovno obžalujemo in opozarjamo, da ni dovolj sredstev za obsežnejše zbiralno delo v tujih arhivih.

Dr. Jasna Fischer se je ukvarjala predvsem z analizami procesa industrializacije v slovenskih deželah v drugi polovici 19. stoletja. Napisala je razpravo o izvoznih tokovih slovenske industrije v letih pred prvo svetovno vojno. Za zbornik, ki bo izšel ob razstavi o županovanju dr. Ivana Hribarja v Ljubljani, je napisala obsežnejšo razpravo o razvoju ljubljanskega gospodarstva v drugi polovici 19. stoletja in v letih do konca 1. svetovne vojne. **Dr. Franc Rozman** je pregledoval in izpisoval podatke o ljubljanskih meščanih, ki so se nacionalno opredeljevali za Nemce. Za deset ljubljanskih ulic je pregledal popisnice ljudskih štetij 1890, 1900 in 1910. Izpisal je imena in priimke, rojstne kraje, poklic in izobrazbo. Po literaturi, različnih almanahih in šematizmih je zasledoval življenjsko in družbeno poklicno pot teh oseb.

Dr. Janez Cvirn je v štajerskem deželnem arhivu v Gradcu petnajst dni zbiral gradivo v pomembnem fondu Predsedstveni spisi štajerskega namestništva med leti 1890 - 1914. **Dr. Matjaž Klemenčič** je pisal obsežnejšo razpravo o izseljevanju iz habsburške monarhije in njeni politiki glede izseljevanja. **Antoša Leskovec** je zbiral arhivsko gradivo. V Zgodovinskem arhivu Celje je končal pregled spisov krajevnih sodišč gospostev v okolici Maribora in sodišča mariborske mestne župnije. Iz zemljiške knjige trškega magistrata v Vojniku je zbral podatke o lastniku tovarnarne rozolija Martinu Gregerju, iz knjige trškega magistrata Rogatec pa podatke o usnarjih Badlih. Pregledovati je začel trgovski register okrožnega sodišča Celje. Pregledal je tudi Marburger Zeitung za leta 1862-1864.

Glavni rezultat študija **dr. Vasilija Melika** je razprava, ki jo je predstavil na 4. mednarodnem študijskem srečanju o meščanstvu v habsburški monarhiji v Pragi. Prikazal je razvoj dveh družin, ki sta imeli zanimivo vlogo v razvoju meščanstva na Slovenskem v obdobju 1848-1941. To sta bili družini Kozler (Kosler) in Vošnjak (Woschnagg). **Dr. Peter Vodopivec** je raziskoval dva vidika problematike: na eni strani posledice gospodarske krize leta 1873 za gospodarske in socialne nazore slovenskih meščanskih elit v drugi polovici sedemdesetih let, na drugi strani pa vprašanja vključevanja žensk v slovenske meščanske aktivnosti in narodne prireditve.

Mlada raziskovalca, ki sta vključena v projekt, sta uspešno nadaljevala svoje izpopolnjevanje. **Mag. Andrej Studen** je pisal svojo doktorsko disertacijo z naslovom Stanovati v Ljubljani - socialnozgodovinski oris stanovanjske kulture Ljubljančanov pred prvo svetovno vojno. Končal jo je oktobra ter jo oddal Filozofski fakulteti v Ljubljani. **Sabina Žnidaršič-Žagar** je pisala magistrsko nalogo

Socialni položaji in statusi žensk na Kranjskem 1880 - 1910, ki jo je uspešno obranila oktobra.

1.2. Gospodarska in socialna zgodovina Slovencev 1918 -1991

Odgovorni nosilec: dr. France Kresal

V izvajanju projekta so sodelovali 4 ekonomski zgodovinarji, polno zaposleni raziskovalci inštituta, ter trije zunanji pogodbeni sodelavci, eden iz oddelka za zgodovino Filozofske fakultete ter dve sodelavki iz celjskega Muzeja novejše zgodovine.

Dr. France Kresal je v okviru projektne naloge Industrializacija Slovenije in družbene spremembe v okviru prve Jugoslavije raziskoval industrializacijo Slovenije po veliki gospodarski krizi in prestrukturiranje industrijskih podjetij iz ekstenzivnega razvoja v intenzivnejšo modernizacijo tovarniških obratov, uvajanje novih tehnologij in povečanje vrednosti proizvodnje, finančno konsolidacijo podjetij in povečanje deleža lastnega kapitala. Družbene spremembe je ugotavljal na osnovi strukture in socialnopolitičnega položaja delavstva, ki se je oblikovalo v obdobju gospodarske konjunktore po veliki gospodarski krizi. **Dr. Žarko Lazarevič** je raziskoval zamisli gospodarskega razvoja Slovenije v obdobju med obema vojnoma. Sistematično je obdelal strokovno in dnevno informativno časopisje. Naredil je strokovni izbor informacij in se omejil na najpomembnejše. V celoti je pregledal in uredil izpiske iz časopisov Narodni gospodar, Zadružni vestnik in Slovenec ter iz letopisov zadružnih zvez iz Ljubljane in Celja. **Dr. Zdenko Čepič** je proučeval kmetijsko politiko v razmerah pospešene industrializacije po drugi svetovni vojni. Raziskoval je oblike in vire preskrbe ter vpliv industrializacije na migracije prebivalstva (beg z vasi). Za te raziskave je pregledoval arhivsko gradivo v fondih Ministrstva za preskrbo in prehrano in Planske komisije v Arhivu Republike Slovenije in statistično gradivo. **Dr. Jože Prinčič** je raziskoval nacionalizacije, ki so bile na slovenskem ozemlju izvedene po drugi svetovni vojni in sicer t.i. patriotično nacionalizacijo (1945-1946), prvo nacionalizacijo (1946), drugo nacionalizacijo (1948) ter tretjo nacionalizacijo (1958). Raziskoval je tudi industrializacijo Slovenije po drugi svetovni vojni. Začel je z raziskovanjem nemškega premoženja na Slovenskem ter potek njegovega podržavljenja po drugi svetovni vojni.

Mag. Bojan Balkovec je v okviru raziskovanja zgodovine borze v Ljubljani pregledal letna poročila borze in del časopisja, predvsem Trgovski list. Iz teh razprav je objavil priložnostno publikacijo Sedemdeset let prve borze v Ljubljani ter dva strokovna članka. **Marija Počivavšek** je raziskovala trgovino v Celju v letih 1918-1941. Pregledovala je arhivsko gradivo in zbirala podatke iz časopisja. Napisala je dva strokovna članka in elaborat postavitve trgovine v muzeju na prostem v Rogatcu. **Andreja Rihter** je raziskovala turizem v Celju in njegovi širši okolici v letih 1918-1941. Pregledovala je časopisje in arhivske fonde, ki vsebujejo gradivo za obravnavano temo.

1.3. Politični in idejni razvoj na Slovenskem 1892 -1941

Odgovorni nosilec: dr. Janko Prunk

V projektu, ki je po številu sodelavcev največji, sodelujejo 4 polno zaposleni inštitutovi delavci, pet pogodbenih zunanjih sodelavcev iz oddelka za zgodovino Filozofske fakultete, Inštituta za narodnostna vprašanja, Inštituta za izseljeništvu ZRC SAZU, Gorenjskega muzeja v Kranju ter en upokojenec. Do 30. aprila je v njegovi realizaciji sodeloval tudi mladi raziskovalec v pretoku, ki je nato zaključil svoje izpopolnjevanje in zapustil inštitut.

Dr. Janko Prunk je pri projektni nalogi o idejnem in politično-idejnem razvoju in dejavnosti Slovenske ljudske stranke intenzivno študiral predvsem časopisne vire (dnevnike, tednike in mesečnike vseh političnih smeri), s katerimi bo v empirični kvantitativni analizi prikazal politično klimo med Slovenci v desetletju pred drugo svetovno vojno. Pri tem je prišel do mnogih novih relevantnih rezultatov, tako glede diferenciranega ocenjevanja fašizma, nacizma in socialnega korporativizma. Nekaj novih dejstev je odkril tudi v pogledih na nacionalno vprašanje ne le v katoliškem, ampak tudi marksističnem taboru. **Dr. Anka Miklavčič-Vidovič** je v projektni nalogi o socialistih na Slovenskem med obema vojnoma raziskovala mesto in vlogo socialistov in njihovega gibanja v desetletju pred drugo vojno. Zbirala je gradivo v arhivu Ministrstva za notranje zadeve, spominsko gradivo v Zgodovinskem muzeju v Trzinu in v Arhivu Republike Slovenije. Študirala je tudi ustrezno literaturo in pregledovala najpomembnejši socialistični, komunistični in meščanski tisk za obdobje čiste diktature v letih 1929-1931 in deloma tudi za obdobje 1932-1935. **Dr. Jurij Perovšek** je za raziskave vprašanja jugoslovanskega unitarizma pri Slovencih v letih 1919-1941 začel pregledovati osrednja liberalna politično-strankarska dnevnikarstva Slovenski narod in Jutro ter tednika Domovina in Kmetijski list. Zbral in študiral je ustrezno znanstveno literaturo, pri tem se je osredotočil na vprašanja unitarističnega in centralističnega državnopravnega značaja jugoslovanske države. **Dr. Ervin Dolenc** je v okviru raziskave o kulturni politiki in kulturnem boju v letih 1929-1935 pregledoval arhivske fonde Slovenske matice in Prosvetne zveze v Ljubljani v Arhivu Republike Slovenije. Pregledal je tudi del revialnega in dnevnega časopisja. Na podlagi zbranega gradiva je napisal razprave o Alojzu Gradniku, Dragotinu Lončarju, ljubljanski univerzi med obema vojnoma in odnosu slovenske inteligence do nacionalnega vprašanja.

Dr. Janko Pleterski je raziskoval razvoj Katoliške narodne stranke oziroma Slovenske ljudske stranke v času Šušteršičevega vodstva v letih 1892-1917, hkrati pa pripravljaj monografijo o dr. Ivanu Šušteršiču. V arhivu odvetniške pisarne v Ljubljani je zbral gradivo o obnovi njegove advokatske pisarne v Ljubljani po vrnitvi iz politične emigracije leta 1922. Napisal je nekatera poglavja, v obsegu nad 200 strani. Študiral je novejša dela o političnem katolicizmu. **Dr. Miroslav Stiplovšek** je v okviru svoje teme Zgodovina sindikalnega gibanja na Slovenskem od začetkov v drugi polovici 19. stoletja do 1941 pregledoval in zbral gradivo o

socialnodemokratskih in liberalno-narodnosocialnih strokovnih organizacijah v domačih in tujih bibliotekah in arhivih. Iz te tematike je napisal dve razpravi in 6 gesel za ES. Da je uspel realizirati zastavljen program dela, je za kritje materialnih stroškov izkoristil štipendijo Ministrstva za šolstvo in šport, dodeljeno v letu 1994. **Dr. Irena Gantar-Godina** je za raziskavo o neoslavizmu pri Slovencih pred prvo svetovno vojno pregledala del periodike. Ker je velika večina gradiva v tujih arhivih in knjižnicah, zaradi pomanjkanja finančnih sredstev ni mogla realizirati delovnega programa v celoti. Objavila je publikacijo *Neoslavizem pri Slovencih* ter dva referata.

Janez Stergar je raziskoval zgodovino koroških Slovencev v prvi avstrijski republiki, razvoj slovenske manjšine v Avstriji in njeno povezovanje z matičnim narodom in njegovo državo. Pregledoval in urejal je gradivo o delovanju Manjšinskega inštituta v Ljubljani (od 1925) in Kluba koroških Slovencev (od 1929). Začel je zbirati objave o stikih matice s koroškimi Slovenci in o pomoči manjšini v časnikih in časopisih v tridesetih letih. Objavil je nekaj razprav in člankov ter sodeloval pri treh publikacijah. **Majda Žontar** je za raziskavo o društvih na Gorenjskem do leta 1941 zbirala arhivsko gradivo v Zgodovinskem arhivu in Župnijskem arhivu v Kranju, v Arhivu Republike Slovenije in Nadškofijskem arhivu v Ljubljani. Poleg ene objavljene razprave je rezultate svojih raziskav predstavila na razstavah in v katalogih Gorenjskega muzeja.

Mladi raziskovalec v pretoku **Peter Volasko** je 30. aprila 1994 končal izpopolnjevanje na našem inštitutu. Napisal je magistrsko nalogo z naslovom *Politična konfliktnost med liberalnim in ljudskim taborom med obema vojnama in njena diskontinuiteta danes, ki jo je novembra uspešno branil*. Zaposlil se je v analitski službi Ministrstva za zunanje zadeve.

1.4. Slovenija in Slovenci v drugi svetovni vojni

Odgovorni nosilec: dr. Tone Ferenc

Izvajanje projekta z nosilcem in štirimi polno zaposlenimi raziskovalci inštituta je v letu 1994 teklo po delovnem načrtu z edino težavo, ki je objektivne narave, to je z nedostopnostjo nekaterih arhivov in s pomanjkanjem sredstev za delo v odprtih tujih arhivih.

Pri projektni nalogi o temeljnih značilnostih okupacije in NOB na Slovenskem je **dr. Tone Ferenc** nadaljeval z raziskovanjem gospodarstva pod okupacijo, in to večinoma v t.i. Ljubljanski pokrajini. Pregledal je 7 arhivskih fondov večinoma italijanskega okupatorja s 133 fascikli za področje gospodarstva na splošno, vojne proizvodnje, surovin, premogovništva, izvoza lesa in oglja, uvoza potrošnih dobrin in surovin. Zaradi neurejenosti gradiva, za katerega ni niti najnujnejših popisov, inventarjev, je pregledovanje in izpisovanje potekalo razmeroma počasi. Izdelal je osnutek pregleda gospodarjenja z lesom kot najpomembnejšo oziroma skoraj edino surovino pokrajine. Pri projektni nalogi o četništvu na Slovenskem, 1. faza 1941-1943, je **mag. Boris Mlakar** nadaljeval z zbiranjem gradiva. Pregledoval je

zbirke Državne obveščevalne službe, Sokolske legije, liberalne stranke ter zbirko Janka Mačkovška v arhivih Ministrstva za notranje zadeve in Arhivu Republike Slovenije. Pregledal je tudi ustrezno gradivo Komisije za ugotavljanje zločinov okupatorjev in njihovih pomagačev za Slovenijo. Izpisal si je podatke iz emigrantske revije Klic Triglava. Pregledoval je domačo in tujo literaturo, ki ima tudi podatke o četništvu. Pri projektni nalogi o propagandni dejavnosti Osvo-bodilne fronte in protirevolucionarnega tabora v času do kapitulacije Italije se je **dr. Bojan Godeša** usmeril predvsem na pregledovanje legalnega (Slovenec, Jutro, Slovenski narod, Slovenski dom) in ilegalnega tiska (Slovenski poročevalec, Osvo-bodilna fronta, Mlada Slovenija, Slovenski partizan, Delo, Ljudska pravica, Slovenska revolucija, Slovenska zaveza, Svobodna Slovenija, Slovenija in Evropa). Pregledal je tudi mnoge agitacijske in propagandne brošure iz prvega obdobja vojnih let, ki jih hrani II. dislocirana enota Arhiva Republike Slovenije. Zbrane podatke je urejal in pripravil za pisanje osnutka razprave. Pri projektni nalogi o vojnih zločinih v propagandi med drugo svetovno vojno je **mag. Damijan Guštin** v tretjini delovnega časa, določeni za raziskovalno nalogo, nadaljeval z zbiranjem gradiva v tisku nasprotnikov OF. Izpisal ali kopiral je ustrezne članke (okoli 300 anotacij). Ugotovil je, da je člankov, ki govore o zločinih nasprotne strani, zelo veliko, vendar pa pisci zločinov ne označujejo za vojne zločine, ampak jih pripisujejo neciviliziranosti komunizma. Pri projektni nalogi o organizacijskem vprašanju Komunistične partije Slovenije 1941 - 1945 je **mag. Vida Deželak-Barič** pisala poglavje razprave o merilih za pritegovanje novih članov, o motivih, zaradi katerih so se ljudje odločali za vstop v KPS, in notranjem partijskem življenju v organizacijah KPS v Ljubljanski pokrajini in na Primorskem. Pripravljala je raziskavo o strukturi vodstvenega kadra KPS v letih 1941 - 1945 z dopolnjevanjem baze podatkov v kartoteki. Te podatke je zbirala v Arhivu Republike Slovenije in pri bivših partijskih delavcih.

1.5. Slovenska družba in politika po letu 1945

Odgovorna nosilka: dr. Jera Vodušek Starič

V tem projektu sodelujeta dva polno zaposlena raziskovalca našega inštituta, eden polno zaposlen raziskovalec Inštituta za narodnostna vprašanja, dva pa sta zunanja pogodbeni sodelavca z oddelka za zgodovino Filozofske fakultete in Pedagoške fakultete v Mariboru.

Dr. Jera Vodušek Starič je za projektno nalogo Utrditev oblasti KP v Sloveniji 1946-1952 zbirala gradivo o političnih razmerah po drugi svetovni vojni, večinoma v slovenskih arhivih, v Arhivu Republike Slovenije in arhivu Ministrstva za notranje zadeve ter zelo kratko tudi v Public Record Officeu v Londonu, kjer pa je raziskovalka delala na svoje stroške. Sproti in tekoče je objavljala delne rezultate svojih raziskav. Skozi kritično objavo rokopisa ing. Mačkovška je predstavila ključno dokazno gradivo, ki je po vojni služilo kot osnova za sodne procese proti političnim nasprotnikom, hkrati pa predstavila usodo pomembnejših

osebnosti, ki so vodile partijskemu monopolu nasprotni tabor. **Dr. Aleš Gabrič** je projektno nalogo Velika šolska reforma na Slovenskem 1953-1963 nadaljeval po načrtu: del časa je porabil za zbiranje arhivskega gradiva v Arhivu Republike Slovenije, del pa za pisanje monografije in priprave nekaterih znanstvenih razprav. V njih je med drugim obdelal odnos kulturne povojne politike do umetnika, opisal potek reforme visokega šolstva, predstavil različne faze vpliva socrealizma v Sloveniji, odnos partije do samozaložbe, pojasnil temeljni razliki med stroko in politiko v pristopu k šolski reformi, opisal cenzuro v letu 1945 in orisal delo univerze v Ljubljani po letu 1945.

Samo Kristen se je v okviru projektne naloge o problemu slovenske zahodne meje v obdobju 1945-1954 v luči jugoslovanskih diplomatskih srečanj posvetil problematiki začetnega obdobja in kot delni rezultat objavil obširno razpravo Pet Britancev in vprašanje Trsta v letu 1945, v kateri obravnava diplomatsko ozadje tržaškega vprašanja skozi delovanje "meščanskih" politikov v jugoslovanski vladi in njihove stike z Britanci. Zaradi pomanjkanja sredstev pa ni mogel opraviti raziskav v britanskih arhivih. **Dr. Dušan Nečak** je za projektno nalogo Nemška jugovzhodna politika po drugi svetovni vojni zbiral gradivo v Süd-Ost Institutu v Münchenu, kjer je obdeloval gradivo direktorja tega inštituta, ki je imel stike z vrsto slovenskih izobražencev, ter v Bundesarchivu v Koblenzu, kjer je zaokrožil pregledovanje arhivskega gradiva v Zvezni republiki Nemčiji. **Dr. Božo Repe** je nadaljeval projektno nalogo Politični procesi v šestdesetih in sedemdesetih letih v Sloveniji in Jugoslaviji ob primerjavi z vzhodnoevropskimi državami z obdelovanjem do sedaj zbranega gradiva. Pripravljal je rokopis obsežnejše razprave in objavo nakaterih delnih rezultatov v razpravah o gospodarski politiki v šestdesetih letih na primeru energetskega kombinata Velenje in o genezi nacionalnega vprašanja v Jugoslaviji.

1.6. Raziskave, vključene v mednarodne projekte

Odgovorni nosilec: dr. Franc Rozman

V letu 1994 se je nadaljevalo sodelovanje pri treh mednarodnih projektih. **Dr. Božo Otorepec** je za projekt Starejša zgodovina mest v Srednji Evropi evidentiral in prepisoval še neobjavljeno ali neevidentirano gradivo za starejšo zgodovino mest na Slovenskem. **Dr. Vincenc Rajšp** sodeluje pri projektu Atlas of Monastic Movement in East Central Europe. V tisk je oddal dva prispevka: Redovi med Slovenci do konca 16. stoletja in Redovi med Slovenci od konca 16. stoletja do jožefinskih ukinitiv. Pripravil je tri zemljevide redov na Slovenskem, zemljevid za čas do konca 16. stoletja, do ukinitve redov ter zemljevid samostanov ukinitih redov. **Dr. Darja Mihelič** in **dr. Sergij Vilfan** sta za projekt Elechus fontium historiae urbanae pripravila izbor registrov listin do leta 1250 za slovensko ozemlje. **Dr. Olga Janša-Zorn** je s sodelavci pripravljala bibliografijo slovenskih zgodovinarjev v tujih jezikih, ki bo predstavljena na svetovnem kongresu zgodovinarjev v Montrealu poleti 1995. V bibliografiji bodo zbrane razprave in

članki slovenskih zgodovinarjev, ki so jih objavili v tujih jezikih od 1918 do 1993. Obsegala bo okoli 1000 enot in je v zadnji fazi pregledovanja za oddajo v tisk. Dr. Sergij Vilfan je sodeloval v redakciji in napisal uvod, dr. Franc Rozman pa je sodeloval pri redakcijskem delu.

1.7. Slovensko - italijanski odnosi v zadnjih sto letih

Odgovorna nosilka: dr. Milica Kacin-Wohinz

To je nov aplikativen projekt, ki je bil prijavljen kot triletni, odobren pa kot dvoletni. Skupaj ga financirata Ministrstvo za znanost in tehnologijo (dve tretjini sredstev) in Ministrstvo za zunanje zadeve. V njem sodeluje vrsta raziskovalcev iz našega inštituta, Arhiva Republike Slovenije, Zgodovinskega inštituta Milka Kosa, Narodnega muzeja, Goriškega muzeja, Pokrajinskega arhiva v Kopru, Inštituta za narodnostna vprašanja in Slovenskega raziskovalnega inštituta v Trstu. Projekt je za naš inštitut specifične vrste, saj v njem sodelujemo kot administrativni in tehnični usklajevalec dela, manj pa z raziskovalnim delom.

Za mešano slovensko-italijansko zgodovinsko kulturno komisijo so **dr. Branko Marušič**, **dr. Milica Kacin-Wohinz**, **dr. Bojan Godeša** in **mag. Nevenka Troha** napisali štiri sintetične preglede zgodovine slovensko-italijanskih odnosov v obdobju 1880-1947, ki so bili prevedeni tudi v italijanščino. Tematika do leta 1941 je bila obravnavana in sprejeta v komisiji skupaj z italijanskimi teksti, do leta 1918 je bil sestavljen skupni tekst v obeh jezikih. Dr. Kacinova in mag. Troha sta v zgodovinskem diplomatskem arhivu italijanskega zunanjega ministrstva in Inštituta Gramsci v Rimu zbirali in proučevali arhivsko gradivo. Gradivo so zbirali še v Arhivu Republike Slovenije, arhivih Ministrstva za notranje zadeve, Ministrstva za pravosodje, Ministrstva za delo, Temeljnega sodišča v Ljubljani, pokrajinskih in občinskih sodiščih v Gorici, Kopru in na Tržaškem ter v Državnem arhivu v Trstu. Elaborate, dokumentacijo in podatke so raziskovalci posredovali Ministrstvom za zunanje zadeve Republike Slovenije in Republike Hrvaške, predsedniku in ministrskemu predsedniku Republike Slovenije, Ministrstvu za delo, italijanski komisiji za počastitev padlih, raziskovalnim inštitucijam, raziskovalcem in novinarjem. Napisani so bili še naslednji referati, elaborati in pregledi: Primorski Slovenci in italijanska država (**dr. Milica Kacin-Wohinz**), Vojna škoda (**dr. Jože Prinčič**), Izseljvanje Slovencev v občinah Repentabor, Devin-Nabrežina (**Aleksej Kalc**), Pokrajinski narodnoosvobodilni odbor za Primorsko (**Metka Gombač**), Seznami deportiranih in ubitih iz tržaške pokrajine po osvoboditvi (**mag. Nevenka Troha**) in iz goriške pokrajine (**Nataša Nemeč**), Slovensko-italijanski odnosi v koprskem okraju (**Vlasta Beltram**), Slovensko denarništvo v Trstu in Reparacije Trst (**Milan Pahor**), izseljevanje in premoženjske zadeve na Obali po letu 1945 (**Maruša Zagradnik**) in Beneški Slovenci po letu 1945 (**dr. Miran Komac**). Raziskovalci so sodelovali tudi na vrsti znanstvenih posvetov, imeli predavanja, sodelovali v intervjujih ter v radijskih in televizijskih oddajah.

---

2. Drugo raziskovalno delo

V letu 1994 smo si naložili zahtevno, predvsem pa kočljivo in nehvaležno nalogo: za Državni zbor Republike Slovenije bomo pripravili znanstveno poročilo o novejši slovenski zgodovini. V prvi polovici leta smo pripravili koncept tega projekta, nato pa oblikovali tri delovne skupine, ki bodo pripravljale gradivo in pisale tekste za posamezna obdobja slovenske zgodovine v času pred začetkom druge svetovne vojne, drugo svetovno vojno in v obdobju po njej. Delovne skupine vodijo dr. Janko Prunk, dr. Tone Ferenc in dr. Aleš Gabrič, v njih pa sodelujejo v prvi še dr. Peter Vodopivec in Egon Pelikan, v drugi dr. Bojan Godeša, mag. Spomenka Hribar, mag. Boris Mlakar in dr. Milan Ževart, v tretji pa dr. Zdenko Čepič, dr. Dušan Nečak, dr. Jože Prinčič in dr. Božo Repe. Člani skupin so se na delovnih sestankih dogovorili o podrobnejših delovnih načrtih in si razdelili delovne naloge.

Vsak raziskovalec želi, da rezultati njegove raziskave izidejo v samostojni knjižni monografiji. V letu 1994 je bilo opravljenega veliko dela pri pripravi tekstov končanih raziskovalnih nalog ali doktorskih disertacij za tisk. Tako so pripravljali in oddali v tisk svoje doktorske disertacije dr. Zdenko Čepič o agrarni reformi in kolonizaciji Slovenije, dr. Aleš Gabrič o slovenski kulturni politiki v desetletju 1953-1962, dr. Bojan Godeša o odnosu medvojnih političnih dejavnikov do slovenskih izobražencev, dr. Anka Miklavčič-Vidovič o razvoju in dejavnosti mladinskih organizacij, društev in gibanj v liberalno-unitarnem in katoliškem taboru v letih 1929-1941 (že izšla) in dr. Jurij Perovšek o liberalizmu in vprašanju slovenstva.

Izven strogega okvira svoje projektne naloge je dr. Ervin Dolenc napisal monografsko mikroštudijo iz primorske krajevnne zgodovine o Senožečah, mag. Boris Mlakar pa pripravil za tisk medvojna besedila Lojzeta Udeta, ki jih je zbral v arhivih, jih kolacioniral, prepisal, napisal opombe in spremno študijo. Dr. Zdenko Čepič je uredil, napisal spremno študijo in opombe k Dnevniku II. Maksa Šnuderla.

---

3. Knjižnica in dokumentacija

3.1. Knjižnica je v letu 1994 pridobila 760 knjig (leta 1993 640; vse naslednje številke v oklepaju so primerjalni podatki za leto 1993!). Od teh je bilo slovenskih 490 (352), tujih pa 279 (136). Z nakupom smo dobili 586 (270), v dar 144 (297) in z zamenjavo 30 (73) knjig. V letu 1994 je bila torej večina novih knjig pridobljena z nakupi. V knjigo periodike smo vpisali 125 (93) naslovov, od teh je bilo v slovenskem jeziku 63 (57) in 62 (36) v tujih jezikih. Z nakupom smo dobili 69 (60) naslovov, v dar dobili 18 (16) in z zamenjavo kar 38 (14) naslovov periodike. V knjižnici je bilo skupno 417 (148) uporabnikov s 8234 (6699) obiski, od tega v izposojevalnici 1290 (2613) in v čitalnici 6944 (4086). Na dom smo posodili 1482 (1351) knjižnih enot, od tega 1253 knjig in 229 časopisov in

časnikov, v čitalnici pa 8803 (8377) enote, med njimi je bilo 401 (832) knjiga in 8402 (7545) enot periodike.

V letu 1994 smo v našo knjižnico vpisali 50 novih članov, tako, da jih je sedaj vseh 1648. Narejena in razdeljena sta bila dva seznama novih publikacij, ki smo jih pridobili v letu 1994. V vezavo smo dali naslednje časopise: Jutro 1930/II, Slovenski dom 1944-1945, Slovenec 1944/II in 1945/I ter Novice 1849. Inštitutovo revijo Prispevki za novejšo zgodovino 1994, št.1 smo poslali 14 slovenskim in 44 tujim ustanovam, s katerimi imamo dogovorjeno zamenjavo, rednim naročnikom pa revijo pošilja knjigarna Kazina.

3.2. Mag. Damijan Guštin je v lanskem letu vodil vse usklajevalne akcije za vključitev naše knjižnice v sistem COBISS. Januarja 1994 je bila instalirana osnovna programska oprema - računalniški terminal, modem, tiskalnik - ter pridobljena PTT linija za prenos podatkov. To opremo nam je dobavilo Ministrstvo za znanost in tehnologijo iz programskega paketa posodobljanja znanstvenih knjižnic. Knjižnica je bila takoj vključena v poskusno bazo, avgusta meseca, ko je višja bibliotekarka Nataša Kandus pridobila licenco NUK-a za delo v sistemu COBISS, pa je bila vključena v živo okolje. Ves dotok nove literature je začela katalogizirati v sistem. Do konca leta 1994 so bili vnešeni podatki za 489 knjig. Mag. Damijan Guštin je obiskoval tečaja Katalogizacija I, ki je pogoj za pridobitev licence, in tečaj Članek. Izdelal je poskusne zapise, ki pa jih še ni posredoval v verifikacijo. Tečaj Katalogizacija I je uspešno zaključila tudi knjižničarka Irena Mazi. Oba delata v poskusni bazi. Mag. Damijan Guštin je testiral delno konvertirano verzijo inštitutove baze podatkov Novejša zgodovina Slovencev v IZUM-u v Mariboru, ki ima 2200 zapisov in bo prav tako postavljena v sistemu COBISS.

---

4. Predavanja, mentorstvo, recenziranje

4.1. Tudi v letu 1994 so trije inštitutovi raziskovalci sodelovali v dodiplomskem študiju. Dr. Tone Ferenc je imel na oddelku za zgodovino Filozofske fakultete v letnem semestru 1993/1994 tedensko 2 uri predavanj in 2 uri seminarja, v zimskem semestru 1994/1995 pa tedensko dve uri predavanj. Dr. Franc Rozman je na istem oddelku predaval zgodovino jugovzhodne Evrope 1750-1918. Na Pedagoški fakulteti v Mariboru, kjer se je 1. novembra 1994 tudi redno zaposlil, je predaval zgodovino Slovencev 1750-1918 in zgodovino jugovzhodne Evrope 1750-1918. Dr. Janko Prunk je predaval 1 uro tedensko v letnem semestru na Fakulteti za družbene vede v Ljubljani.

4.2. Dr. Tone Ferenc, dr. Jasna Fischer, dr. France Kresal in dr. Janko Prunk so mentorji, somentorji in konzultanti na oddelkih za zgodovino in etnologijo Filozofske fakultete, Fakulteti za družbene vede in Pedagoški fakulteti v Mariboru. Dr. Jera Vodušek Starič je nudila mentorsko pomoč dvema doktorandoma iz tujine (Velike Britanije in Argentine), ki sta obdelovala temi iz slovenske in jugoslovanske zgodovine med in po drugi svetovni vojni.

4.3. V okviru rednih predavanj Zgodovinskega društva Ljubljana je dr. Ervin Dolenc imel maja predavanje Jugoslavija, blede mati - odnos slovenske inteligence do države, dr. Aleš Gabrič pa junija predavanje "To bo v nekem smislu politična akcija, ker se bomo s tem nekako vmešali v avtonomijo univerze". Mag. Andrej Studen je v historičnem seminarju ZRC SAZU imel predavanje Ženska naj se drži kuhalnice. Dr. Jurij Perovšek je nastopil v oddaji Izobraževalni program III. programa Radia Slovenija s prispevkom o Lončarjevih narodnih in socialno-političnih pogledih med obema vojnoma. Dr. Jože Prinčič je imel v radijski oddaji Pomnenje predavanje o poglobitnih značilnostih obnove v Sloveniji 1945-1953. Dr. Jera Vodušek Starič je predavala v Zgodovinskem društvu v Celju aprila na temo politika in politično izrazoslovje ob koncu druge svetovne vojne.

4.4. Dr. Tone Ferenc je imel tri predavanja v okviru predstavitve svoje knjige La provincia "italiana" di Lubiana. Documenti 1941-1942: aprila v Gorici, oktobra v Trstu in novembra v Vidmu (Udine). Svoje knjige so na tiskovnih konferencah predstavili še dr. Zdenko Čepič in dr. Žarko Lazarevič, pri slednji predstavitvi je sodelovali tudi dr. France Kresal (kot recenzent), dr. Anka Miklavčič-Vidovič, pri tej je sodeloval še dr. Janko Prunk. Dr. Jera Vodušek Starič je imela uvodno besedo k predavanju prof. Claudia Pavoneja maja, akademika Sir Williama Deakina junija in na 27. zborovanju slovenskih zgodovinarjev septembra. Decembra je predstavila na tiskovni konferenci svojo knjigo Dosje Mačkovšek.

4.5. Dr. Zdenko Čepič, dr. Žarko Lazarevič in mag. Damijan Guštin so bili strokovni ocenjevalci raziskovalnih nalog srednješolcev v okviru Gibanja znanost mladini.

---

5. Sodelovanje v redakcijah, društvih, komisijah, odborih, drugih organizacijah

---

5.1. Inštitut izdaja svojo revijo Prispevki za novejšo zgodovino. V uredniškem odboru so dr. Zdenko Čepič (glavni urednik), dr. Jasna Fischer (odgovorna urednica), mag. Damijan Guštin (pomočnik glavnega urednika), mag. Boris Mlakar in dr. Janko Prunk. V letu 1994 je izšel 34. letnik z dvema številka, prva je bila tematska s podnaslovom Podjetništvo na Slovenskem. Skupaj je bilo v obeh številkah objavljenih 17 razprav, 3 obširnejši zapisi, historična dokumentacija, 11 knjižnih poročil in ocen, letno poročilo o delu inštituta in bibliografija delavcev inštituta v letu 1993.

Dr. Ervin Dolenc je bil član uredniškega odbora knjižne zbirke Življenje na Krasu. Dr. Aleš Gabrič je uredil zbornik referatov 27. zborovanja slovenskih zgodovinarjev. Mag. Boris Mlakar je bil član uredniškega odbora revije Borec. Mag. Andrej Studen je postal urednik revije Zgodovina za vse. Dr. Zdenko Čepič in mag. Damijan Guštin sta bila člana uredniškega odbora publikacije Naš koledar 1995.

5.2. Nadaljevalo se je dokaj obsežno uredniško in avtorsko sodelovanje pri pripravi 8. zvezka Enciklopedije Slovenije. Dr. Tone Ferenc je bil član glavnega uredniškega odbora, uredniki strokovnih področij so bili dr. Tone Ferenc (zgodovina 1941-1945), dr. Franc Rozman (zgodovina do 1918) in dr. Jera Vodušek Starič (zgodovina po letu 1945), sodelavci strokovnih odborov pa so bili dr. Zdenko Čepič, dr. France Kresal, mag. Boris Mlakar in dr. Janko Prunk. Dr. Ervin Dolenc, dr. Tone Ferenc, dr. Aleš Garbič, mag. Damijan Guštin, dr. France Kresal, mag. Boris Mlakar, dr. Jurij Perovšek, dr. Jože Prinčič in dr. Janko Prunk so napisali 41 gesel.

Dr. Ervin Dolenc, dr. Bojan Godeša, mag. Damijan Guštin in mag. Boris Mlakar so napisali 18 biografskih gesel za Slovenski primorski biografski leksikon.

5.3. Naši sodelavci so vključeni v pripravo dveh kronologij. Založba Mihelač pripravlja kronologijo Slovenci skozi čas. Pri njej sodelujejo dr. Tone Ferenc, dr. France Kresal, dr. Janko Prunk in dr. France Rozman. Nova revija pa pripravlja kronologijo z naslovom Kronika XX. stoletja. Področna urednika za posamezna obdobja sta dr. Bojan Godeša in dr. Jurij Perovšek, pisci gesel pa so poleg njiju še dr. Zdenko Čepič, dr. Ervin Dolenc, mag. Damijan Guštin, dr. Žarko Lazarevič in dr. Jože Prinčič.

5.4. Dr. Jasna Fischer je nacionalna koordinatorica za raziskovalno polje Zgodovinopisje in članica Znanstvenega sveta za humanistiko pri Ministrstvu za znanost in tehnologijo. Dr. Ervin Dolenc je član programskega odbora ciljnega raziskovalnega programa za humanistiko Oblikovanje kulturnih prostorov. Dr. Bojan Godeša je član Upravnega odbora Muzeja novejše zgodovine, dr. Jurij Perovšek pa član Upravnega odbora Inštituta za narodnostna vprašanja.

5.5. Inštitutovi sodelavci so dejavno vključeni v delo strokovnih društev. Tako je bila dr. Jera Vodušek Starič predsednica, dr. Aleš Gabrič pa tajnik Zveze zgodovinskih društev Slovenije do 27. zborovanja, ko sta ti funkciji prevzela dr. Franc Rozman kot novi predsednik in dr. Žarko Lazarevič kot novi tajnik Zgodovinskega društva Slovenije. Dr. Vodušek Staričeva je postala podpredsednica društva. Dr. France Kresal kot predsednik Slovensko-češke zgodovinske komisije v ustanavljanju, dr. Franc Rozman in dr. Jera Vodušek Starič so člani Nacionalnega komiteja za zgodovinske vede. Dr. Tone Ferenc je bil do pomladi podpredsednik Arhivskega društva Slovenije. Dr. Franc Rozman še vedno vodi slovensko delegacijo kulturnozgodovinskega simpozija Modinci. Mag. Vida Deželak-Barič, dr. Tone Ferenc (do septembra 1994) in mag. Damijan Guštin so člani komisije za zgodovino pri republiškem odboru Zveze združenj borcev NOV Slovenije.

5.6. Dr. Tone Ferenc, mag. Boris Mlakar in dr. Jera Vodušek Starič so kot eksperti sodelovali pri delu Preiskovalne komisije Državnega zbora o raziskovanju povojnih množičnih pobojev, pravno dvomljivih procesov in drugih tovrstnih nepravilnosti, ki jo vodi dr. Jože Pučnik. Napisali so odgovore na vprašanja, ki so jim jih postavili člani komisije. Mag. Boris Mlakar je za slovenski del slovensko-italijanske zgodovinske kulturne komisije, ki ga vodi dr. Milica Kacin Wohinz, dopolnjeval besedila članov komisije za obdobje 1941-1947. Dr. Tone Ferenc in

mag. Damijan Guštin sta za Ministrstvo za pravosodje proučevala dokumente o Aloisu Gabryschu.

5.7. O nekaterih vprašanjih, ki zanimajo našo javnost, sta v intervjujih odgovarjala dr. Jože Prinčič (v Svobodni misli) in dr. Jera Vodušek Starič (v Svobodni misli, Delu, Dnevniku in RTV Ljubljana).

---

6. Stiki s tujino

Stiki s tujino so zaradi pomanjkanja finančnih sredstev - inštitut že nekaj let nima dovolj denarja, da bi z dnevnicami ali štipendijami pošiljal svoje raziskovalce načrtno v tujino - odvisni od iznajdljivosti, spretnosti in dobrih zvez v tujini posameznih raziskovalcev. Kljub vsemu ugotavljam, da stiki s tujino še niso pretrgani. Eden najpomembnejših tovrstnih dosežkov je gotovo izid knjige dr. Toneta Ferenca v italijanščini v Vidmu (Udine) La provincia "italiana" di Lubiana. Documenti 1941-1942. Dr. Jasna Fischer in dr. Franc Rozman sodelujeta pri pisanju zbornika o kmetstvu in socialni demokraciji pred prvo svetovno vojno; projekt vodi prof. Keith Hitchens z University of Illinois za International Institute of Social History v Amsterdamu. Dr. Franc Rozman pripravlja prispevek za projekt o raznih oblikah praznovanj pred prvo svetovno vojno, ki ga pripravljajo na Dunaju. Dr. Bojan Godeša se je maja meseca udeležil seminarja v Parizu in Sevresu o humanističnih in družbenih znanostih, namenjenega srednjevropskim raziskovalcem, ki so ga pripravili Centre international de la recherche scientifique, Centre international d'études pédagogiques in fondacija Soros. V okviru sporazuma z dunajskim Österreichisches Ost- und Südosteuropa Institutom je 14 dni zbiral gradivo na Dunaju dr. Žarko Lazarevič, pri nas pa je bila teden dni dr. Antoaneta Tscholakova, bolgarska zgodovinarica, ki živi na Dunaju. Dr. Janko Prunk je na imel vabljen predavanja na univerzah v Zürichu januarja, v Innsbrucku maja, v Kölnu novembra in v Duisburgu decembra meseca. Predaval je o ustanovitvi samostojne Slovenije, o slovenskem narodnopolitičnem gibanju od programa Zedinjene Slovenije do državne neodvisnosti, o historični bilanci slovenskega razvoja v jugoslovanski državi 1918-1991 ter o slovenskem odhodu iz Srednje Evrope 1918 ter njeni vrnitvi vanjo 1992. Od oktobra 1994 dr. Prunk s pomočjo Humboltove štipendije v historičnem seminarju univerze v Freiburgu proučuje idejna in politična gibanja v Evropi v desetletju pred drugo svetovno vojno ter sodeluje pri dveh doktorandskih seminarjih.

---

7. Znanstveni posveti

Znanstvenih posvetov doma in v tujini je bilo v letu 1994 skupaj 14. Posvet o podjetništvu na Slovenskem je pripravil naš inštitut, pri posvetu SAZU Slovenci in država pa je bil soorganizator. Na nekaterih je bila udeležba inštitutovih raziskovalcev že kar množična, kar je razvidno iz naslednjega seznama:

- znanstveno posvetovanje Inštituta za novejšo zgodovino Podjetništvo na Slovenskem, Ljubljana, 19. januar 1994

- referenti: dr. Zdenko Čepič, Podjetništvo in revolucija
 dr. Jasna Fischer, Odprtost slovenske industrije pred prvo svetovno vojno
 dr. France Kresal, Slovensko podjetništvo v industriji
 dr. Žarko Lazarevič, Podjetništvo v slovenskem kmetijstvu
 dr. Jože Prinčič, Nadomestitev individualnega podjetništva z državnim v
 industriji, gostinstvu in obrti
- Muzejski večer, Idrija, 1. marec 1994
  - referent mag. Boris Mlakar, 27. januar 1944 (o napadu na partijsko šolo v Cerknem)
  - mednarodna konferenca Ustanovitev komunističnih režimov v vzhodni Evropi, 1945-1950: ponovna ocena, organizatorja Ruska akademija znanosti in American Council for Learned Societies, Moskva, 29.- 31. marec 1994
  - referent dr. Jera Vodušek Starič, Nastanek komunističnega režima v Jugoslaviji
  - znanstveni posvet Slovenske matice O življenju in delu Dragotina Lončarja (ob 40-letnici smrti), Ljubljana, 21. april 1994
  - referenta: dr. Jurij Perovšek, Lončarjevi narodni in politični pogledi v času med obema vojnama
  - dr. Franc Rozman, O življenju in delu dr. Dragotina Lončarja
  - javna okrogla miza Trieste e l'Istria negli archivi sovietici: nuove relatione, nuovi interrogativi, organizatorja Il circolo di cultura istro-veneta "Istria" in inštitut Gramsci videmske pokrajine, Trst, 31. maj 1994
  - referent dr. Jera Vodušek Starič, Novejša spoznanja iz jugoslovanskih in sovjetskih arhivov s stališča slovenske politike do tržaškega vprašanja po 2.svetovni vojni
  - simpozij Dr. Karel Verstovšek, Velenje, 9. junij 1994
  - referent dr. Ervin Dolenc, Karel Verstovšek kot poverjenik za uk in bogočastje v Narodni in Deželni vladi v Ljubljani 1918-1920
  - mednarodni simpozij o avstroslavizmu, Celovec, 1.- 4. julij 1994
  - referent dr. Franc Rozman, Avstroslavizem in socialna demokracija
  - znanstvena delavnica Kmetstvo in socialna demokracija 1870-1914, organizator International Institute of Social History, Amsterdam, 2.- 4. september 1994
  - referenta dr. Jasna Fischer in dr. Franc Rozman, Kmetstvo in socialna demokracija 1870-1914 na Slovenskem
  - konferenca zgodovinarjev delavskega gibanja, Linz, 13.- 16. september 1994
  - diskusija dr. Franc Rozman, (stanje historiografije na Slovenskem po letu 1991)
  - mednarodni simpozij Semantics and Security: The Meaning of the Balkans, organizatorja School of Slavonic and East European Studies in Center for Defence Studies univerze v Londonu, London, 21.- 23. september 1994
  - referent dr. Jera Vodušek Starič, The Case of Slovenia: A Historical Background

- 27. zborovanje slovenskih zgodovinarjev, Ljubljana, 29. september - 1. oktober 1994

referenti: dr. Zdenko Čepič, Agrarna reforma in politika

dr. Ervin Dolenc, Slovenska kulturna politika v Kraljevini SHS 1918-1929

dr. Bojan Godeša, "Našega sovražnika predstavlja inteligenca' Ljubljane."

Italijanski okupator in slovenski izobraženci

mag. Boris Mlakar, Domobranska prisega

dr. Jurij Perovšek, Slovenski liberalci in Jugoslavija. Nacionalna politika liberalnega tabora v letih 1918-1929

- posvetovanje Slavističnega društva za Slovenijo o Edvardu Kocbeku, Videm ob Ščavnici, 23.-24. september 1994

referenta: dr. Tone Ferenc, Kocbekovi dnevnik iz vojnih let 1941-1945 kot zgodovinski vir

dr. Aleš Gabrič, Edvard Kocbek od prisilnega umika v zasebnost do vrnitve v javno življenje

- mednarodno posvetovanje SAZU Slovenci in država, Ljubljana, 9.-11. november 1994

referenti: dr. Tone Ferenc, Oblikovanje slovenske (federalne) države 1941-1945

dr. Jurij Perovšek, Slovenska državna volja v prvem desetletju jugoslovanske krize

dr. Janko Prunk, Avtonomistično-federativni pogledi in prizadevanja za njihovo uveljavitev pri Slovencih 1929-1941

koreferenti: dr. Ervin Dolenc, Narodna dilema pri slovenskih intelektualcih v prvi Jugoslaviji

dr. Bojan Godeša, Izza kočevskega zbora - vzroki za sklic

mag. Damijan Guštin, Vojaška organizacija slovenskega prostora v 20. stoletju in vprašanje slovenske vojske

dr. France Kresal, Oblikovanje slovenskega gospodarstva v okviru Jugoslavije

dr. Jože Prinčič, Mesto Slovenije v procesu industrializacije federativne Jugoslavije

- posvetovanje Arhivskega društva Slovenije, Radenci 10.-12. november 1994

referent dr. Žarko Lazarevič, Zadrugištvo v Sloveniji v dobi kapitalizma

---

8. Kadri

Leto 1994 smo začeli s 24, končali pa z 22 delavci. Inštitut sta zapustila mladi raziskovalec v pretoku Peter Volasko, ki je končal svoje izpopolnjevanje na inštitutu, in žal tudi znanstveni svetnik dr. Franc Rozman, ki je zaradi boljše plače in boljših delovnih pogojev odšel na Pedagoško fakulteto univerze v Mariboru. Še naprej pa se izboljšuje kvalifikacijska sestava inštituta. Aleš Gabrič je februarja 1994 upešno obranil svojo doktorsko disertacijo in postal asistent

doktor. Asistenti doktorji dr. Zdenko Čepič, dr. Ervin Dolenc, dr. Bojan Godeša in dr. Jurij Perovšek so na Filozofski fakulteti pridobili naziv znanstveni sodelavec: Mladi raziskovalec za obnovo mag. Andrej Studen je končal svojo doktorsko nalogo in čaka na obrambo disertacije. Doktorske disertacije pripravljajo še trije asistenti magistri.

Tako je bilo konec leta 1994 na inštitutu 13 doktorjev znanosti - 4 znanstveni svetniki, višja znanstvena sodelavka, 7 znanstvenih sodelavcev, asistent doktor, 4 magistri - asistenti ali višji strokovni sodelavci, višja bibliotekarka, knjižničarka, tajnica direktorice, ki pa je že četrto leto na bolniški, pisarniška referentka, ki zaradi delne invalidske upokojitve dela le štiri ure dnevno trenutno na delovnem mestu tajnice direktorice, in snažilka. Sekretarska in računovodska dela, dela telefonista, kurirja in čuvajev za varovanje stavbe ter vzdrževalna dela v stavbi smo zadovoljivo in cenejše urejali s pogodbenim delom.

Direktorica inštituta
dr. Jasna Fischer

Ljubljana, januarja 1995